

Soňa Martinovská, Vzpomínky a paměti obyvatel Plzně v pozdním 19. a v první polovině 20. století, disertační práce, České Budějovice 2019.
posudek oponentky

Autorka předložila práci primárně vycházející z typologicky přesně definovaného souboru archiválií, jemuž se věnovala jak po stránce formální, tak po stránce obsahové. Teoretický úvod zaměřila na prameny osobní povahy obecně a jejich vnímání současnou výzkumnou metodologií. Velký prostor je věnován kritériím výběru zkoumaného vzorku pramenů jak z pohledu ryze formálního, tak ve vztahu k Plzni jako jednomu z vymezujících prvků, a konečně i ve vztahu k autorům a době vzniku zkoumaného pramene. Každý z autorů se v práci dočkal vlastního biogramu, ať už vzniklého na základě již existující literatury, nebo vytvořeného z pramenů. Podrobný formální popis pramenů zahrnutých do výzkumného vzorku následně přechází v rámcový rozbor jejich obsahu s lehkým akcentem na město Plzeň a jeho reflexi. Autorka se však věnuje i sebereflexi autorů a autorek a následně i jejich vnímání „velkých dějin“ ovlivňujících dobu jejich života, ale mnohdy i událostí podstatně starších. U většiny zkoumaných vzorků totiž nejde výhradně o životní reflexi, ale o práce hledající historický kontext v záběru různého časového spektra i distance od vlastní osoby. Závěr komparuje sledované prameny mezi sebou navzájem, hledá těžiště v té části obsahu, která se týká města Plzně v proměnách doby a vnímaného odlišnou optikou různých pisatelů. Sama autorka klade největší důraz na regionální rozměr výzkumu. Práce je doplněna rozsáhlou přílohou, jejíž nejcennější část tvoří přehledné zpracování základních údajů o všech sedmnácti zkoumaných rukopisech, uložených jednak v Archivu města Plzně, jednak ve Státním oblastním archivu Plzeň.

Autorka pro svůj výzkum vytvořila poměrně přesně definovanou skupinu autorů a jejich prací v první řadě podle jejich vztahu k regionu západních Čech, resp. přímo města Plzně, přesto jde v konečném výsledku o velmi různorodou skupinu pramenů, zahrnující fragmentární texty právě tak jako promyšleně dokončené, možná i finálně upravené texty. Jejich popis a analýza tvoří nemalou a zároveň nesporně zdařilou část práce. Stejně tak solidně se autorka vyrovnala se životopisnými nástiny autorů a autorek, byť např. zveřejněné i publikované práce o Ladislavu Lábkovi jsou jistě početnější.

Analýza jako základní výzkumná metoda je použita i v části vyhodnocení obsahu zkoumaných pramenů. Popis způsobů, jakým jednotliví pisatelé problém uchopili, případně jak moc se jejich přístup shodoval, byť byli každý z jiné doby (to v textu občas trochu zaniká) je obecně zajímavý a s ohledem na autorčinu preferenci regionálních dějin nepochybně odpovídající. Zajímavé jsou ovšem i pasáže týkající se sebe prezentace autorů a autorek. V nich by ovšem textu prospěla větší ukotvenost v obecnějších výzkumných trendech. Přes mnohočetný soupis využitě literatury v ní schází alespoň základní práce – například Ervinga Goffmana – zabývající se právě oním „divadlem, které všichni hrajeme“. V této souvislosti by rovněž nebylo od věci zamyslet se víc nad fenoménem kolektivní paměti a jejího konstruování. Autorka zná problematiku míst paměti, ale zkoumané prameny jí nepochybně otevřely prostor i pro vyhodnocení mechanismu uchování paměti v určitých skupinách (městské) společností posledního více než století. Navíc se v případě zvolených pramenů nejenom z důvodu mnohdy velmi dlouhého časového záběru nepochybně jedná o víc, než osobní paměti: jde o promítnutí kolektivní paměti do stylizace jedince, ovšem v úvodních

teoretických partiích předložené práce toho o kolektivní paměti jako fenoménu společenské identifikace moc není. Nejen v tomto smyslu by práce snesla určitě propracovanější teoretickou část, která za tou praktickou má místy tendenci poněkud zaostávat. A nejde v tomto případě o druhotný efekt vyvolaný sympatickou zaujatostí, která prostupuje roviny regionální a osobnostní a dává jim charakter specifické svébytné výpovědi.

Předložená práce splňuje veškeré požadavky kladené na disertační práci a mohu ji doporučit k obhajobě.

Ústí nad Orlicí, 21. května 2019

doc. PhDr. Marie Macková, Ph.D.